

1906

Meie Mats.

Nr

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

Dublett
15.

Kui sõjaseadus walitseb
 Ja sõjakohus talitseb
 Ja kuberner on wali
 Ei siisgi waiki nali.

Miks keegi peksta saab?

(Rahwa laul).

Oi oi, oi oi, hukka läeme!
 Miks nii hirmsast peksta saame?
 Üks sai suure suu pärast,
 Teine targa teu pärast,
 Kolmas kroonu kulli pärast,
 Neljas näuka naise pärast,
 Wiies wilets wiina pärast,
 (Muidu monopoli pärast)
 Kuues kurja härra pärast,
 Seitsmes suure sule pärast.

Toredas Tompe lossis.

Hansu kiri Matsile.

„Meie Matsi“ käest kuulsin, et tema tihti neitsi Margareta ja tema hooalealuste juures käib. Mats on õige elaw mehikene kes suud ei jõua pidada, waid kõik wälja lobiseb — sellepärast wõtsin nõuks Matsi enese läbi teatada, et ta mitte ainult preili Margareta waid ka weel lossi preili ja tema hooalealuste juures käib, ehk peenemalt ööldud — visitisi teeb. Seda teatan ma esiteks sellepärast; et wa paks Margareta ei peaks mitte uhkustama, nagu oleks ainult tema Matsi armukene ja teiseks: et wana Margareta armukadedust äratada.

Nüüd jutustan kuidas Mats meile ilmub. Nagu teate, pühitseb Mats oma sündimise päewa kaks korda kuus ja kohe juba oma sündimise päewal poeb tema, niipea kui meie ihu hoidja selja pöörab, meie kambrisse, kus meie Teda tema lustilise loomu pärast õige lahkesti wastu wõtame. Tema poeb igast kohast sisse: läbi ukse pragude, läbi luku aukude jne. Saab tema umbes poolteist tundi ühes kambris olnud, siis läheb tema sellel samal teel järgmisesse kambrisse ja nii täidab Mats oma kohut weel auusamine kui meie pea hoolekandja herra prokurör, sest wiimast saame palju harwemine näha. Saab Mats nii wiisi 36 kammert läbi käinud, sest rohkem neid meil ei ole, siis on tal waeskesel ka kuue hõlmad selle pugemise juures nii ära rebitud, nagu mõnel proletarlasel, kes küll terve eluaja auusasti tööd teinud, aga siisgi paremat ihukatet pole jõudnud saada. Ka on Mats mehike tihti hädas, sest et teda, tont teab mis põhjusel, taga kiusatakse. Nagu Mats ise meile jutustas, olewat teda Margareta juures hooletumalt hoitud, sattunud wõimumeeste kätte ja need tahtnud tema üle surma kohut mõista — aga niisuguse kurwa saatuse eest katsume meie teda hoida, ehk meid küll meie kaitsejate poolest tihti läbi puistatakse, siisgi leiab Mats tuhat abinõu kuidas ennast nende küünte wahelt päästa ning siia maale pole temal mingit apardust juhitud. Pean see kord lõpetama, aga lõpuks annan sulle ühe weikese mõstatuse — katsu kas saad sellest oma matsi tarkusega jagu: Keegi „nende oma meestest“ läheb ja roogib tubli malakaga terve salga neidsinatseid läbi, kelle peale liht surelik näpugagi ei tohi näidata, ilma et ta kaela kiige peale ei mõtleks, aga see nende oma mees teeb sarnase karutüki läbi ja selle eest saab tema ainult kolmeks kuuks meiega ühe katuse alla; seal tuleb see wägimees ja magab ühe ainsa a ööga see kolm kuud ära ja teisel päewal, hommiku wara,

läheb jällegi oma ammeti kohuseid täitma. Nüüd wasta: Kuidas on wõimalik üheainsama ööga kolm kuud tasa teha? Kui õieti mõistad seda asja äraseletada siis jutustan sulle tulewal korral palju huwitawaid lugusid — aga nüüd Adje!

Sinu

Hans.

Walija.

„Kuhu sa Janka lähed?“
 „Pritsimajasse. Lähem walijaks ülesse andma. Pean Kalarannas oma ette korterit. Juba kahe aasta eest üürisin paat № 3 omale.“

Wõeriti mõistnud.

Isa: „Minu tütart tahate saada, noormees?
 Kas teie jõuate aga ka perekonda toita?“
 Kosilane: „Ma tahan ju ainult teie tütart, aga mitte teie perekonda!“

„Millesse teie mees ära suri?“

„Ma usun, harjumise puudusesse“

„Kuidas nii?“

„Ja waadake, ta ei olnud selle haigusega weel ära harjunud.“

*
*

Ütles ja mõtles.

„Ma tahte jäneft taga, aga ei saa ühtgi kätte“, mõtles kindral, kui ta oma toredaid lugusid geijhadega ja terve rea kantsatuid lahinguid meelde tuletas.

„Kawal wafikas imeb ka tahte lehma“, ütles ajakirjanik, kui ta ennast efiteks „nella“ partei ja pärafft rahwa poele hoidis.

„Kes kopikat ei korja, see rublat ei saa“, ütles edueraikonna juhataja, kui ta „Eõna“ üffikuid numbrid müüis.

„Kes piskuga rahul ei ole, see ei täna ka suurema tüki eest“, ütles kandidat, kui ta walimisel ainult ühe heale sai.

„Kes mees fiin, see mees seal“, ütles joodik, kui ta kraawift wälja ronis ja üle maantee teije kraawi kufkus.

„Efs igauks taha elada“, ütles kull, kui ta noore jänese küünte wahela mõttis.

„Ma tahan fiind ahwena eest ära peita“, ütles haug järjele, kui ta teda alla neelas.

„See tühi täfes ei tee midagi“, ütles rebane, kui ta kanal pea otfaft ära hammustas.

„Rubamine ka hea mees“, ütles Lindwal, käfiraha wastu mõttes.

Õfimine efsproprierimine (funduslijelt ärawõtmimine).

„Õlge head, õelge, millal fiindis efiimene efsproprierimine?“

„Paradiiiftis, fiis kui Adamal küljeluu wälja wõeti.“

Küsimised ja kostmised.

1. Ilma liimita, aga hakkab külge? (Sandarm).
2. Mitte Jumal, aga igal pool? (Salakuulaja).
3. Millal on ajalehe väljaandja lahke, millal pahane? (Lahke, kui uut kirjasaatjat kaupleb; pahane, kui see taju tuleb nõudma).
4. Mis on advokat? (Rääkimise masin, mida rahaga käima pandakse).
5. Mis on pantohvel? (Varjukatus, mille all abielus mehed tööst wabal ajal elavad).
6. Mis on „sakuksa“? (Sillatene wiina ja lõunasöögi wahel).

Mis on eelarwe?

„Olge head, ütlege, mis on eelarwe, näitujeks riigimajanduses?“

„Eelarweks nimetatakse taskut, millel õige juur aut põhjas on.“

Olgem rõemsad!

Kui sul õõsel läbitubnimine oli ja keit su hinnalised asjad kaduma läksiwad, siis täna õnne, et nad sind enmast kaasa ei wõtnud.

Kui „korrarikujad“ kind paljaks riisuwad, siis ole üpris rõemus ja täna neid, kui nad sind termelt lahti lasewad. Balu ise ja käsi ka oma lapsi, kui sul neid on, Jumalat paluda oma rõõmlite eest, kes sulle elu kinkisiwad ja sellega sind surmasuust ära päästsiwad.

Mürgioja.

Õigus.

Sa ütled, et õiguse olla
 Nad ära meilt rööwinud
 Ja ootad, et jälle ta tuleb
 Ja purustab köidikud,
 Mis ülekohtune käsi
 Me ümber on sidunud.

Ma kordan, et õigust ei ole
 Meilt kesgi wõtnudgi,
 Sest seda ei ole meil olnud,
 Ei anta ka ilmasgi:
 Me peame teda kätte wõtma,
 Ja hoidma käes hoolsasti.

Mürgioja.

Kõik kokkutulemised ülemuse lubata on keelatud!!

ela...
 hõlm...
 dia...
 m...
 d...
 e...

hõlm...
 dia...

Parun: Kuule Kustas, sinul olep rent wõlga, toob siis kohe oma härg moisa.

Ei olnudgi „trument“.

Wäike Karjamäe küla oli siin suures maailmas nii taha murka juhtunud, et seal kõigist uueaja püüetest alles siis teada saadi, kui mujal maailmas juba hoopis teisi asju aeti. Suure streigi ajal wedasidwad küllamehed Peipsi peal rahulikult kiisanoota ja wana küllakooliõpetajagi mälestes õpilastele aga igapäew loomuliku õpetusi järele leewa-ruku ja praawa-ruku, nagu poleks maailmas tähtsamat sündinudgi.

Alles nädali lõpul saadi maailma suurtest sündmustest aimu. Kõige enam oli selle üle paha meel puusepp Põnkmannil. Tema oli maailmas enam ringi käinud, luges „Ludiseid“ ja soowitas igal pool uueaegsemaid, wabamaid mõtteid ja pani alati imeks, kuda siin kõik ajast maha oliwad jäänud. Küla neiu näitufeks sõimasiwad Põnkmanni alati naise moodi meheks ja pakkusiwad kaigast, kui Põnkmann neile wähest nende arvates ülemäärä lähedale tikkus. Ja nad ei tahtnud põrmugi targemaks saada, kui Põnkmann seletas, et sotsialistlikes ühiskonnas niisugustest tühjadest piiridest lugu ei peeta. Need piirid on ahnetest pappidest wälja mõeldud, kes igast toimetusest omale kasu tahawad saada. Ja niisama rumalad oliwad ka selle küla mehed. Nad harutasiwad seadusest ja korrast ja oliwad ülematega nõuus. Pappi olla ka ikka tarwis ja tantju õhu pidamiseks on waja luba küsida. Põnkmanni meelest ei olnud kedagi herrat tarwis. Kui

tema tahab tantju õhtut toime panna ja selle eest maksu wõtab, siis ei ole see mitte mõni wargus, ja kellegil pole sellega asja.

Aga rumalus ei lahku nõnda kergesti. Põnkmann pidas aru, miks tema õpetus küllalt ei mõju. Arwas wiimaks selle põhjuse olema, et ta liiga tuttav mees on. Prohwet ei ole ju omal maal midagi wäärt. Selle tarkuse oli ta juba siis kätte saanud, kui ta weel nii tola oli, et ristiusu raamatuid luges. Selle õpetuse järele ütlesiwad küla taadidgi elada tahtma, aga ei olnud sellest niigi palju tarkust saanud, et wleksiwad oma prohwetijst lugu pidanud. Zuba sellestgi wõis märku wõtta, et kõik see õpetus päris asjata oli.

Põnkmann pidi hakkama neile puupeadele mõnda mõjusamaks peetud meest kõnelejaks kutsuma. Ta läks linna ja seletas seal sotsialismuse sõpradele, misjugas pimeduses Karjamäe küla praegugi seisab. Ta ei jõudnud küll seda rumalust pisemate asjadeni seletada, ei jõudnud neiuide kaika pakkumist ega taatide seletust jutustada, waid harutas umbes, et kui seal nii igapäewane inimene hakkab uueaja aateid seletama, siis kas wõi päris kallale tulewad.

Oi, oi, küll on jeal weel wanameelsed, kurtiswad linna sotsialistid. Nad ei wõinud kõnelejat saatmata jätta, sest mehe kõne tuletas neile wäga seda hüüdu meel-

de, mis Paulus unes Makedoniamaalit kuulis, et tulle alla ja aita meid!

Koosoleku päevaks määrati kohe pühapäeva õhtu. Põnkmann lubas ruumid kuulata ja inimesed kofku kutjuda.

Tõbusa tundmusega läts Põnkmann Karjakülasse tagasi, nagu kunagi mees, kes midagi on rahwawalgustamiseks teha wõinud. Koosoleku jaoks sai sündsa ruumi ja siis käis ta ümber ja seletas, et nüüd tuleb linnast õige sotsialtemukraat kõnelema, misjuguft siin weel enne pole kuulnd,

— Mis see sotsialtemukraat siis oo? küüsiwad külamehed.

— Tulge, siis kuulete, seda mina ei hakka seletama. Minu seletust ei ole te ennegi kuulanud. Olete aga „sufilistiks“ sõimanud. Nüüd tuleb ometi mees, kellele teie ei julge „sufilisti“ ütelda, sest see on õige temukraat, sotsialtemukraat ja weel üks paremateft. Tulge kuulama, siis saate teada.

Kõik pidiwad uskuma, et Põnkmanni jutul midagi põhja on ja enam ei läinud külas ühtgi päewa mööda, kus mite temukraadist ei oleks kõnelnd.

Pühapäewal, peale lõunajõõki, hakkas kofkuminef. Küla poisikestel oli kõige suurem kiire. Kellel omal raha ei olnud, need nurusiwad ema käest kümme kopikat.

— Kõll ta lajeb poisikeft kuulata wiie kopikagagi, kitsitas kõre ema kopikaid lugedes.

— Ei ta laje, kahlesiwad poisid. See wanamees wõttis ka kümme kopikat, kes jügiel seda ramawooni wedas.

— Aga kas siis see temukraat laulab wõi mängib? küüsis ema, et teada saada, kas poisid üsna ilmaaegu raha ei raiska.

— Põnkmann seda ei ütelnud, muud kui kiitis, et hea on.

Poisid jaiwadgi igauks kümme kopikat ja nüüd ruttasiwad nad lõdjutades Kupuküla poole, kus jügiel imeilku gramofoonigi oliwad kuulnud. Warsti tuliwadgi toa pingid mehti täis. Põnkmann pidi poisid seisma sundima, et wanematele mestele istet jaada. Warsti tuli ka oodatud kõneleja. Kõik waatajiwad kui imeasja. Ja tubli mees oligi teine: juuksed püsti lammitud, kõwa läikiw krae punase lipjuga, ja muudti riided nagu nõela silmast tulnud. Põnkmann kõndis kaasas ja aitas palit warnasse panna; ta asus siis ise nähtawamale paigale laua ette. Temukraat läts laua taha ja kõneles jöbralikult:

— Siia on rahwast üsna rohkesti kofku tulnud. Minult imeks panna, et ühtgi naesterahwast pole tulnud. Kõik waatajiwad ümber ja nüüd märkasiwad kõik, et seelikuga ei olnud keegi tulnud. Mõned naeratajiwad ja wana Kärge Tõnu ütles:

— Wa Põnkmann pole neid wiift kutjunudgi.

— Kõll mina kutsusin, aga siitpoolt naesterahwad on nii upjakad, et nad minusuguse kutsujise peale ei tule.

— Linnas oskawad ka juba naesterahwad oma kasude üle walwata, lijas temukraat.

Kärge Tõnu tahtis naesterahwaste eest seista ja ütles:

— Kõll meie naesterahwad walwawad ka omal wanal wiifil.

— Mis nad walwawad, waidles Põnkmann wastu. Ei mõista teised sotsialtemukraatistagi midagi.

— Kõll Põnkmann tunneb seda asja kõige paremine, tähendas kõrwal istuja Tagapõllu Kristjan. — Tema on ju neile wahest libedamat teed soowitanud. Mehed näriwiwad naeru hoides huuli ja Põnkmann istus, kõrwuni punane, aga ei wastanud midagi.

Temukraat ei saanud waidlemise sijust aru ja ütles ülestõustes:

— Tahsin läbirääkimise alustuseks mõned seletused teha.

Ta algas wanast mäbanenud ilmaforraft, riigikorraga algades ja tuli lõpuks otsujele, et terve wärf tuleb otsani ära lahutada ja päris uus ajemele seada, kus igal tätealisel mehel kui ka naisel õigus on riigi walitsemisest saadiku läbi ühetasa osa wõtta. Kui kõneleja siis ette pani, jelle asja pärast läbirääkimisi pidada, siis ei olnud kellezil midagi juurde lisada ehk maha tingida. Kõik ütlesiwad, et see on üsna õige.

Põnkmann üfti arwas waja olema midagi liisa nõuda ja hakkas küsima:

— Siin ei jaada weel sotsialtemukraatist dieti aru. Kas on see nõnda, et kui see aade lord wõidule jõuab, siis põletatakse kirikud maha ja aetakse papid ära.

— Ei see jedawiifi ole, seletas temukraat. Kirikud wõiwad paigale jääda ja igauks wõib papile palka maksta, kes teda tarwitab.

— Kas see ristiusf jääb siis ka ifka usuks? küüsis Põnkmann.

— Siis ei sunnita kedagi midagi uskuma, igauks wõib walida, mis ta ise uskuda tahab, usu kas wõi kiwi ehk kannu sisse.

— Aga need siin Karjamäe külas usuwad, et ainult ristiusf inimesed õnnelikuks teeb.

— Ei see alati nõnda ole, seletas temukraat. Kõll ristiusu nimel on hirmsaid tegusid tehtud, on inimesi elawalt põletatud ja aastate wiifi piinatud. Mõned paganad on palju õnnelikumad kui ristiinimesed.

Kärge Tõnu arwas jälle waja olewat jõnadigust tarwitada ja lausus:

— Kõll nad wõiwad olla. Paganad aga pigistawad hinge wälla ja pistawad hambasse ilma praadimata. Karwawõtmist ka ei ole.

— Kõik paganad ei ole sugugi metslikud inimesed, wõiwad nad eeslased ei olnud seda ka mitte, tähendas kõneleja.

— Kõll nad wõüsiwad siis suurte metsade aegus ifka tule peal wähe suitjetada, sõnas Tõnu juud pilkawale naerule tõmmates. — Aga nüüd, une paganuse ajal peame wiift toorelt piisima hakkama, wiinawabrikud lõpetawad kõik metsad ära.

— Ojad jääwad ifka metja. Pikemad ihukarwad jaab ifka ära kõrwetada, tähendas Tagapõllu Kristjan.

— Ja Põnkmannil on kuiwi laasta alati saadawal, lijas kolmas.

— Roh, Põnkmanni laastud ei ulata praepundeks, need kuluwad temal kiriku süüjeks ära.

Kõneleja jai sündmata nalja üle pahaseks ja lõpe-

Mõtetõlgutused Eesti parteidest I.

tas läbiväärtimised. Inimesed läksivad laiale üksteisele tähendades, et nüüd oleme sedagi kuulnud.

Poisid ei olnud koju minnes sugugi waimustatud. Juhmi näuga andsidwad kõre poisidgi emale raha tagasi.

— Kas oli siis see temukraadi näitaja seal, küsis ema.

— Oli küll, mees oli küll, aga temukraati polnud ühtigi.

— Oli küll, waidles teine pois. Temukraat see pidi olema.

— Ah see mees.

— See mees jah, kes seal laua otsas hüüdis ja faksu sõimas, ja tallelt Põntmann küsis seda —

— Nüüd sa ajad tühja lori, segas teine pois wabele. Tõmberg pidi ta nimi olema, mitte Temukraat.

— Aga ehk see oli siis temukraadi trumentide tegija, arwas ema. Kas Põntmann tahab ka neid tegema hakata?

— Ei neid masinaid oska seegi teha, ütles wanem pois.

— No mis see Põntmann talt küsis.

— Kirikute põletamist.

— Kirikute põletamist! hüüdis ema. Kes neid tahab põletada?

— Põntmann wiist tahab.

— No nüüd ajate tühja loba, kahtles ema.

— Ei ühtigi, waidlesiwad poisid.

— Küsis küll ja Kärge sulane arwas weel, et jellepärast ongi temal himu kirikuid põletada, et puusepa mehel on head süüsi.

— Teie poisid olete küll päris rumalad, wõi on kõik ilm arust ära, kaebas ema. Waja küll targematelt inimestelt küsima minna, kas on ilma ots tulemas, wõi on kõik inimesed hulluks läinud.

Ema sidus rätiku pähe ja ruttas naabri talusse. Kuulis, et kiriku põletamist weel ei olnud otsusteks tehtud, aga juba mõtegi ehmatas üsna, et peaks weel wänu päewil paganaks hakkama ja kiwi kännu sisse uskuma, nagu koosoleful olla kõnelnud.

Widewikus.

„Siin on ju päris pime kohe. Aga mis te siis teeksite, kui ma teid siin kogemata juudleksin?“

„Siis walgustaksin ma tuba, nii et teil tuli siiski wälja käiks.“

Kaup.

Peig: Kõik tahan sulle tasuda
Ma oma armastusega.
Neid: Ei sarnast maksu taha ma,
Sa maksa parem rahaga.

Wõitlus.

Kui sa tahad sõtta minna
Peab püss sul olema,
Püssirohtu tuleb sinna
Laiäl käpul laadida j. n. e.

Kui sa astud võitlusesse
Suurte sulameestega:
Wala tindi poti sisse
Wähe soola sapiga j. n. e.

Koerte karja karistades
Koot peab käes olema;
Wähetest võib võitu saada —
Wiska ainult kiwiga j. n. e.

Igal asjal on tats külge.

Raine mees: „Mõisnikkude peamees soowib,
et eestlased trahwits wõlifogumalistest ilma jäetaks.“
Wiina sõber: „Nii siis meie juures walimisi
ei tule“.

Raine mees: „Tähendab, et ei tule“.
Wiina sõber: „Seda parem! Walimiste ajaks
pandaks muidugi wiinapoed finni.“

Koolis.

Kooliõp.: „Ütle mulle Martin, missugune
on waim?“

Martin: „Pigimust, uagu meie isane kass“.

Kooliõp.: „Wale!“

Martin: „Tulipunane, nagu meie õpetaja
nina“.

Kooliõp.: „Wale!“

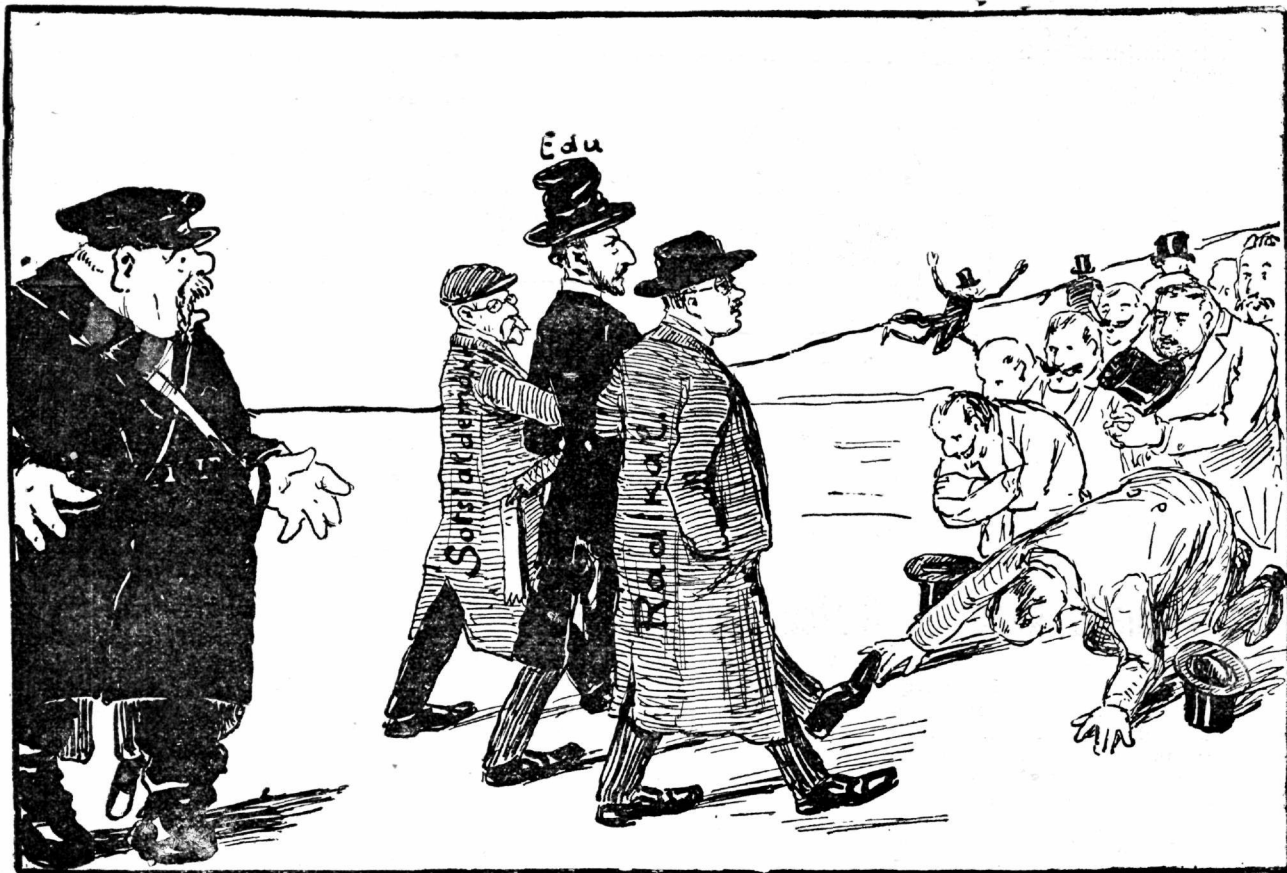
Martin: „Eesli hall, nagu meie kooliõpe-
taja“.

Kooliõp.: „Lurjus, sa istud täna järele,
kuni sa tead, mida moodu waim on!“

Martin (nuttes): „Mida moodu ta siis wälja
n...?“

Kooliõp.: „Nagemata näeb ta wälja, sa
lollpea!“

Karu Ohakas.

Mõttemõlgutused Eesti parteidest II.

Harjumise mõju.

Üks päevapiltnik tegi kusgil maa-laadal kohaliku maaomaniku soomil ülesvõtteid. Kõik ülesvõtted saidvad halvavad, — kord salt inimesi mustades riides walge maja ees ja ümberpöörnud, kord wefi wastu päifest j. n. e. Shtu hilja hakkas ta wäsinult linna poole tagasi sõitma. Just tuli temale magus tufkumine peale, kui ühes jaamas keegi naesterahwas wägunisje astub ja, meie päewapiltniku kõrwal tühja istekohta märgates, pöörab ta palwega „kas mitte sinna istuda ei wõiks“, tema poole. — „Muidugi,“ — wastab päewapiltnik läbi une harjunud wiisakusega, — „kui teie rinnas eht pea-pilti soomite, kui aga üleni pilti, siis on soomitawam pästi seista“.

Karu Ohakas.

Isa (hilja koju tulemale tütrele): „Nüüd jooksid jälle selle doktoriga ringi; usud, et ta sind wõtab? Teie, tüdrukud, näete alati õnnest und, aga pärast peate eijemele lollpeale ära minema“.

Emä: „Wäga õige, minuga on just nõnda läinud. Minna, kuulame, mis isa ütleb!“

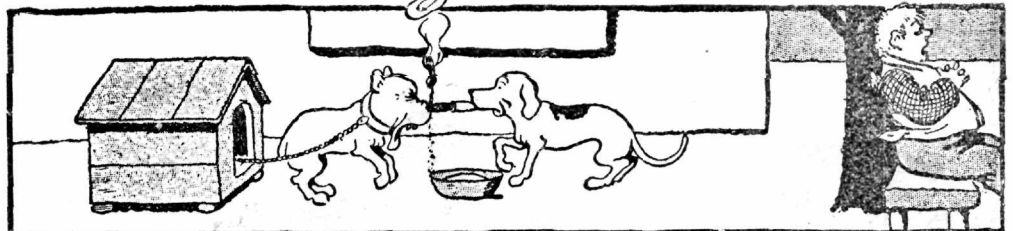
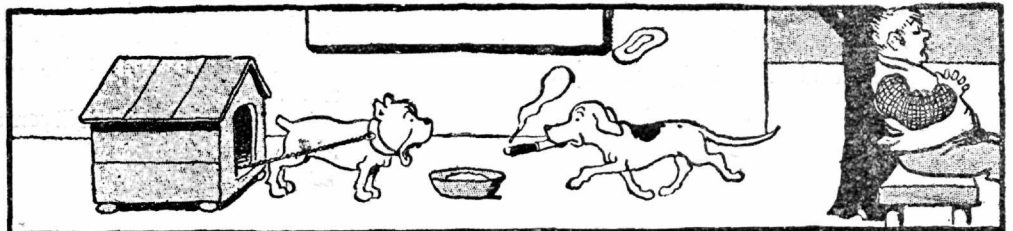
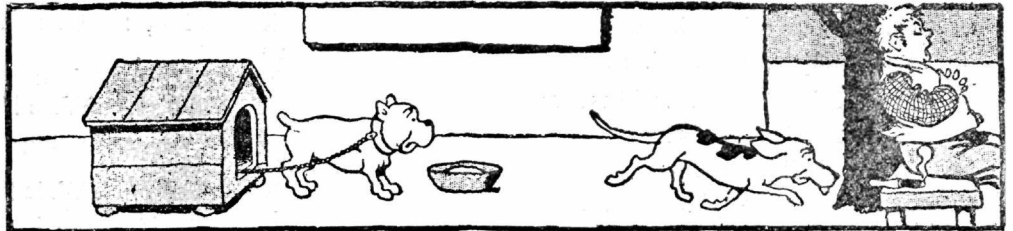
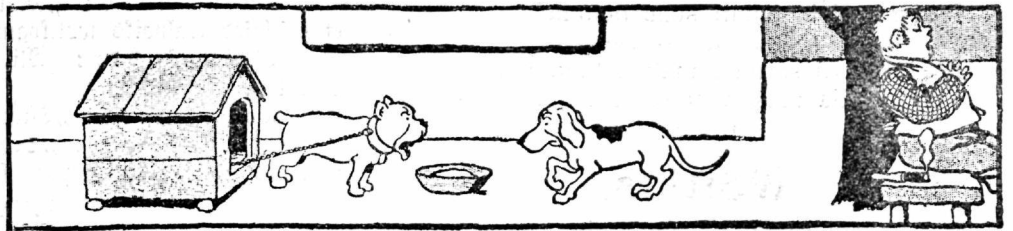
Karu Ohakas.

Tütrel isa: „Wõite teie minule finnitada, et teie minu tüdart mitte tema raha, waid tema enefe pärast soowite?“

Noormees: „Mis teie ka ei mõtle! Et ma mitte raha pärast ei wõta, näete sellest, et see kõik minu wõlg-nikkudele läheb.“

Karu Ohakas.

Otstarbe pühitseb abinõuud.

Era konnade koosolek Sirtsu soos.

Hiljuti peeti Sirtsu soos erumeelsete era konnade koosolek ära. Päewakohal oli riigiwolikogus kandidadide ülesse seadmine. Koosoleku haawas ebu era konna pika koiwadega juhmn ja soowitas selleks ainult sarnaseid mehi walida, kes eduera konna eeskama, mis raswalisel alusel on walmistatud, omaks tunnistawad ja selle eest sõideldid soowiwad. Tema järele ronis kõnetooni punaste, wõi kärameelsete kõheleja ja loodis waimustatud sõradega muda roheliste ja mustade era konnade peale ja pani sootsaaluste era konnade tühise nõudmise ette: meie rahwa sõõdik riigiwolikogus peab nõudma: kõik wabandus saagu ühetasa ärajaotatud, kõik kirikuhärjad ja paranid maha tapetud ja ühetasune sootsaalune riik sisse seatud. Soole ja-

rele kardap keegi elumeelne mees üles ja kinnitab, et meie raswa kadu nõuab, et sarnastest purastest keegi riigiwolikogusse ei pääseks. Nüüd tõstawad kärameelised nadikalid kolvedat kisa, sotsiaalsed demakratid ja rebolutsionarid tikuwad lusikatega ühe edu era konna kallale. . . . Käba peale ilmu-siwad karwawoid kasukatega koosolekule ja ajasiwad üksitikkude abil koosolejad laiali.

Tööandja.

- Mis teie amet on? küsis kohtunik kaebtusealuselt.
- Olen tööandja.
- Mis tegewusepõllul?
- Annan tööd politseile ja niisugustele, nagu teie olete, härra kohtunik.

Kuidas mõnikord pühakirja seletatakse.

Koolmeister ja Karuputte Zuhan ihusiwad juba mända aega ühe teise peale hammast. Mõlemad tahtsiwad teisele wingerpusi mängida, kuid kumbki ei leidnud selleks hakatust.

Dodati ja odati.

Ühel päewal tuli Zuhani tütar koolist koju ja rääkis koduse rahwale, et koolmeister piiblitse tunnisi seletanud, et kui keegi sulle ühe pale peale lööb, siis pööra teine pale ka ette.

Seal turgatas Zuhanile äkiste midagi meelde! ta muigas naerda . . .

Kui koolmeister laupäewal poe poole läks, tuli Zuhan temale wastu.

Teretati.

„Kas jee on tõsi,“ alustas Zuhan, „et ja oled lastele õpetanud, kui keegi sulle pale peale lööb, siis pööra teine pale ka ette?“

„Sedawiisi on pühas kirjas ülewal ja meie peame selle järele käima.“

„Siis olgu koolmeister selleks eeskujuks,“ ütles Zuhan hirwitades ja andis teise ühe heleda lakku näosse.

„Soo! Müüd pööra siis teine pale ka ette.“

„Kirjas seisab weel: mis mõneduga sina teistele mõdedad, jellega peab sulle tagasi mõdetama;“ wastas koolmeister ja wirutas weel heledama lakka Zuhanile.

„Ja mõet olgu täis ja kuhjaga,“ lisas ta, koolmeister, sõnadesga ja hoobiga juurde.

Kiriherra sõitis eemalt mööda.

Kuulis kära ja saatis kutsjari kuulama, mis seal sünnib. Kutsjar tundis wastasid ära, naeris ja läks tagasi.

„Mis seal tehtakse?“ päris kiriherra.

„Mehed seletawad hoolega pühakirja . . .“

Juudi kaupluses.

Herra: Need püksid, mis teilt minewal nädalil ostsin, lagunesiwad üsna ära, kui minewal nädalil kord wihmaga wälja läksin! Teie peate nad tagasi wõtma!

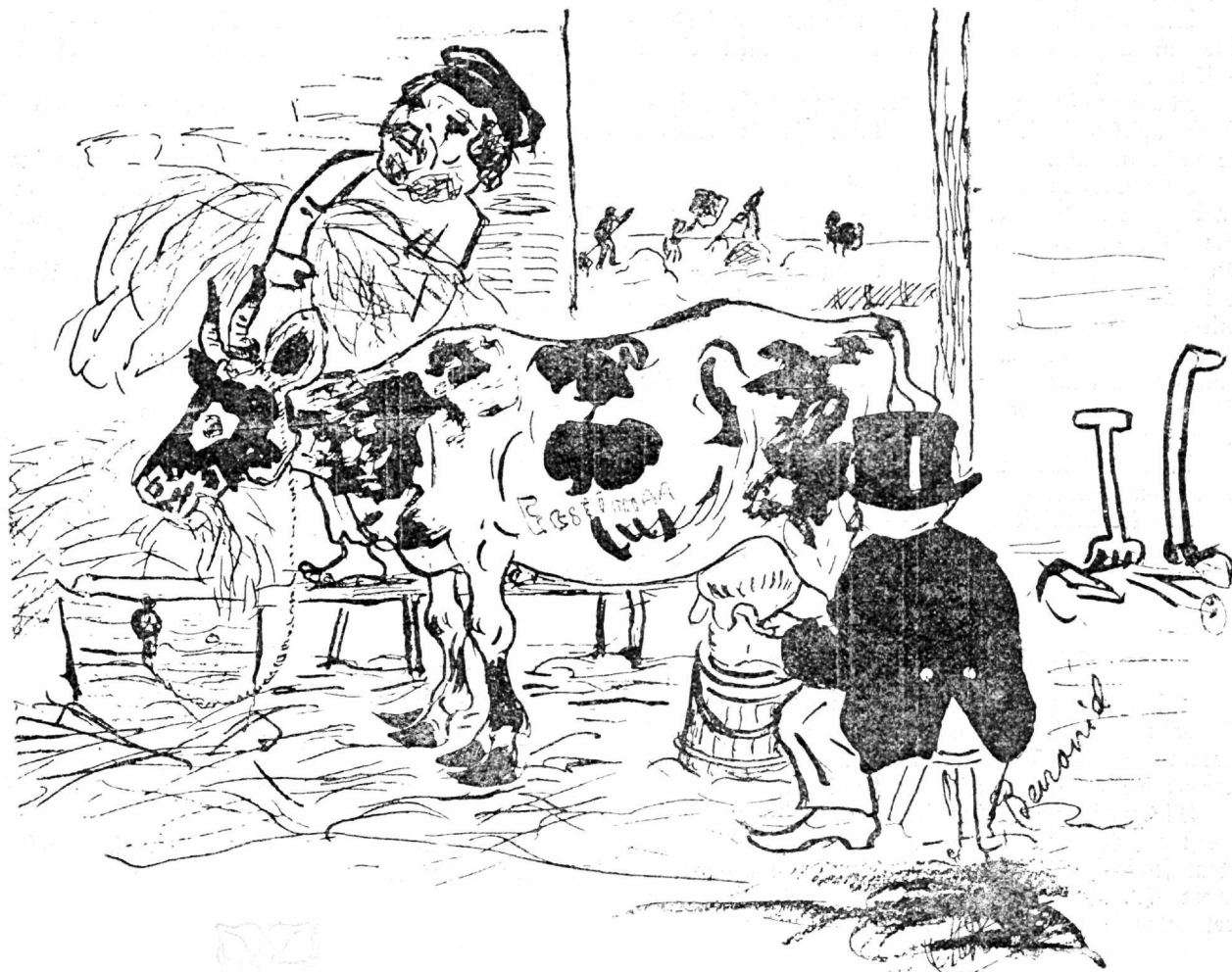
Juut: Eh-ei, kallis herra! Mis tei wetab püksid wihmaga ligi.

Kuulge wanemate sõna.

Õpetaja põrutab jultluses kogudust, üteldes: „Teie olete kõik kuraäi lapsed!“

Wähe aja pärast sessammas jultluses ütleb ta kogudust manitsedes: „Lapsed kuulge oma wanemate sõna!“

Kes söödab, ega see igal maal ei lüpsa.

Ääpunäited — kuidas elu pikendada.

Söömise kohta: ära jöö sellest wiljast valmistatud leiba, mida Gorku-Lidwal ja Ko. julle nälgustamiseks saadab, ilma söögita elad kauem, kui selle leiwaga.

Ära jöö ka neid konjermiisi, mis kauge Ida jaotks oliwad valmistatud — saad kõhu tööbe. Ära jöö üleüldse liha toitu — sest et sarnane toit sind priskeks wõib teha ja oma priske wäljanägemisega tõmbad ja, kui rentnik oled, mõisniku tähelepanemist oma peale ja see tõstab renti — kui tööline oled wähendab palga ja ja wõib nälga jääda.

Ära jöö kalatoitu, sest kui sa kalasöömise juures madruste peale juhtud mõtlema — siis õfendad ja siiskonna wälja ja sured.

Soof: Ära joo wiina — sest wiinatoomisel monopolist wõib ja sellel filmapilgul sinna juhtuda, kui browningid pauguwad.

Ära joo õlut — sellest wõib sa winti jääda ja „wintis“ pea pärast on mitmed sõjawälja kohtusse pidanud minema, kust nad mitte enam tagasi ei tulnud.

Ära joo wett, sest selleläbi wõib kahtluse alla langetada ja kahtlane olla on elurasketaw.

Ära joo piima — sest kui ja piima ära jood — mille eest ja siis raha saad ja kui sull raha ei ole — jääb nälga.

M a g a m i n e: Ära ülepea magama heidagi, — sest filmapilk wõib läbiotsimine tulla ja ja ehmatad une pealt surmiks.

G l a m i n e: Ära toas wiibi — sest püssikuuli seinad ei pea. Ära wälja mine — siis wõib kasjakate kätte sattuda. Ära uulitsal seisma jää — sest siis wõib mõni teine ka seisma jääda aga kokkukogumised on keelatud ja sinu elu on sellega hädasohus. Ära uulitsal linnawahile otja waata — ta wiib sind kui rewolutsionäri kinni. Ära uulitsal linnawahist mööda minnes nägu tema poolt ära pööra — sest see oleks kõige selgem märk, et sa kahtlane oled ja tema kirib sind pogrissse. Ära woorimehega sõida — sest neid plaaniti nuuskuriteks tarwitada. Ära käi jala — sest siis on huliganidel hõlbus sind waele omaks teha.

Ära loe üleüldse midagi — sest praegusel ajal ei

tea keegi, mis lubatud wõi mis keelatud on. Ära jätta ka midagi lugemata, „mis“ „sul“ pihku puutub, sest sa wõid sealt enese kohta ei tea kui tähtsa asja leida.

Ära laje omale kirjased saata — sest need kiutakse lahti ja sa wõid „sissekukkuda“. Ära jätta ühtgi kirja wastuwõtmata — sest mõnes kirjas wõidakse sind surmaga ähwardada. Ära laula mitte — sest laulmine on mitmele elu maksnuud. Äga kui sinult nõutakse, et sa laulma pead, siis laula kohe, kui kahtluse alla ei taha sattuda. Ära loe müürilehtesi mitte — sest need wõiwad üleskutjed olla ja sind „wõetakse“ kinni. Ära jätta müürilehtesi lugemata — sest need wõiwad sunduslijed määrused olla, mida sa teadma pead, kui elu armas. Ära karju: maha! sest niipea kui seda teed — oled ise maas... Äga sa pead karjuma maha punased! kui kätakse ja käsutäitmine wõib elu peasta. Kui sulle karjutakse: käed ülesse! — siis ära tõsta neid mitte ülesse, sest karjujad wõiwad mäsajad olla — ja nende käsu täitmine wiib sind wõlla.

Ära jätta ka käsa mitte ülestõstmata — sest korrafaitsjad wõiwad sind wastupanemise pärast teise ilma jaata.

Kui ja tööline oled, ära mine töösse — sest seal wõib streik lahti minna ja sind mõistetakse osawõtmise pärast siit ilmast wälja.

Ära jätta ka töösse minemata — sest siis jääb nälga ja sured ära.

Ära kanna „sõjariistu“ — sest nende kandmine on keeldud — ja ju asi läheb aprasti. Ära käi ilma sõjariistadeta, sest ilma „nendeta“ on ju elu hädasohus. Ära ole ilma passita — sest ilma selleeta on elamine wõimata. Ära pea omal passi — sest see wõib wõltsitud olla ja sa oled hukas.

Ära püüa rewolutsionäriisi nende töö juures takistada, sest nemad on „ähwardanud“ sarnase teo eest maha lasta. Ära jätta ka neid takistamata, sest miidu armatakse sind nende nõumeheks ja ju eluküünal jaab ära puhutud.

Nüüd armas sõber, kui ja kõi need määrused täpi pealt oled täitnud — wõid sellegipärast „oma“ elu mõne kogemata hulknuja kuuli läbi kautada.

Wats.

Warwa linna-wolifogus.

L i n n a p e a: „Sa siis mu herrad, tahtsin tähendada, et meil tänawu aastane eelarwe veel finnitamata on, ehk küll juba oktobri kuu käes on. Seda eelarwet oleks nüüd tarwis ära finnitada.“

L i n n a i s a d: „Ega see eelarwe jänes pole, et ta eest ära jookseb. Küllap teda jõuab veel tulewalgi aastal selajal ära finnitada. Kui senikaua ilma eelarweta on läbi saanud, eks siis seda paari kuud, mis weel aasta lõpuni aega on, ka läbi jaa.“

Nagu.

— Sinine nagu Balti sakste weri.
— Kitkas ja kõwer nagu tee riigivolifogusse.

— Annab süllapuuga mõeta, nagu kapitalisti kõht.

— Kuulus nagu Wigala majoradi mõis renditõstmise poolest.

— Ülelligne koorm nagu koolimajade eest hoolitsemine Boofsis.

Ütles. — Meil tuleb abi Jumalast, ütles Pööra Mähtel kiskumise juures ja wirutas Urgi Madule rufitaga silma auku.

— Oh ja sõge, libe nagu liu mägi, ütles Pihlaka Mart mõisa parkett pörandale pikali kukkudes.

— Isand, õnnista kartuli jaaki! ütles papp ja keeras pooltoopi „wodka“ kinni.

— Jah wiimane päew on ligibal, et katfu kääga kohe, ütles Weeriku Willem ajalehte lugedes.

— Sgaüks piab omale palehigi sees leiba teenima, ütles waras, kui aidantse lõhkumise juures higistas.

— Wõib olla, et mõisnikkude ejiijad ehk olid delad eestlaste wastu, aga mina oma filmadega küll seda ei ole näinud, ütles „Doorus“ halebuse pisaraid pühkides, mis tal waeste mõisnikkude pärast mööda palgeid alla weeresiwad.

Wäga õrnatundeline heategija.

Maine püüdis mehe kurjateo kohalt kinni.

— „Sina kõlwatu räbal meesterahwas! Kas sul häbi polnud jelle naisterahwaga kaasa minna, kes sind nullitsal kaasa kutsus.“

— „Saa ometi tema seijuforraast aru, minu kallis! Ta on ju nii waene ja õnnetu. . . Praegu on ju külm aeg, aga tema käib ifka weel õhukeste kingadega ja ilma kalossideta. Palus siis minu käest kalosside ostmiseks raha.“

— „Sa oleks wõinud ju siis kalosside raha anda? Miks ja aga tema juurde läksid.“

— „Kuda ma siis wõisin teda haawata? Ega ta kerjus pole. Ta ei tahtnud midagi muidu wastu wõtta!“

Itka põhjendatult.

M a r w a k o o l i d p e t a j a d (kellel suur hulk finise kaantega heftijid tagamaraks toodud on): „Lapsed, ma pean teile jeletama, et kollaste kaantega heftid liiga ruttu äramäärinwad ja sellepärast kooliwalitsus neid tarwitada ei luba. Linna kaupmeestel on kõikidel kollaste kaantega

heftid, minul aga on finiste kaantega ja sellepärast wõite heftijid ainult minu käest osta.

Teisel aastal saab kooliõpetaja omale tellimise peale kõik kollaste kaantega heftid, kuna linna kaupmehed selle aja peale omale wõistluse põhjusmõttel kõik finiste kaantega heftid on tellinud. Siis ütleb kooliõpetaja lastele: „Kooliwalitsus nõuab, et koolilastel kõik heftid kollaste kaantega peawad olema. Seesuguseid heftijid te mujalt ei saa, kui minu käest. Linna kaupmeestel on finiste kaantega heftid, aga need ei kõlba.“

H a i g e (kuri ämm): „Dohtri herra, ärge petke mind ühti, minuga peab pahaste olema, sest minu waimes on täna wäga rõõmus.“

*

— **Muustweest.** Pea igal kodumaa linnal on juba oma healekandja, Muustweel puudub aga see tänini. Nüüd on muustweelastel tõsine nõuu oma ajalehte wäljaandma hakata. Minult selles asjas pole weel otsusele jõutud, kas lehte kiija-wenelaste wõi sibula-wenelaste waimus wälja anda tuleb.

*

„Albert!“

„Jah, armuline herra!“

„Mjage mind homme kell 4 ülesse, ma pean kell 5 ära jõitma.“

„Jah, armuline herra, palun waewaks wõtta sel ajal kõlistada.“

*

P o e g (isale): „Mga miks ja oma warbaid wiinaga õerud?“

I s a : „Mumal pois, sellepärast, et külm nad ära on wõtnud.“

P o e g : „Siis on minu kõht ka külmanõetud?“

A l b u m .

Perekondlik jutu, teaduse ja kunsti ajakiri.

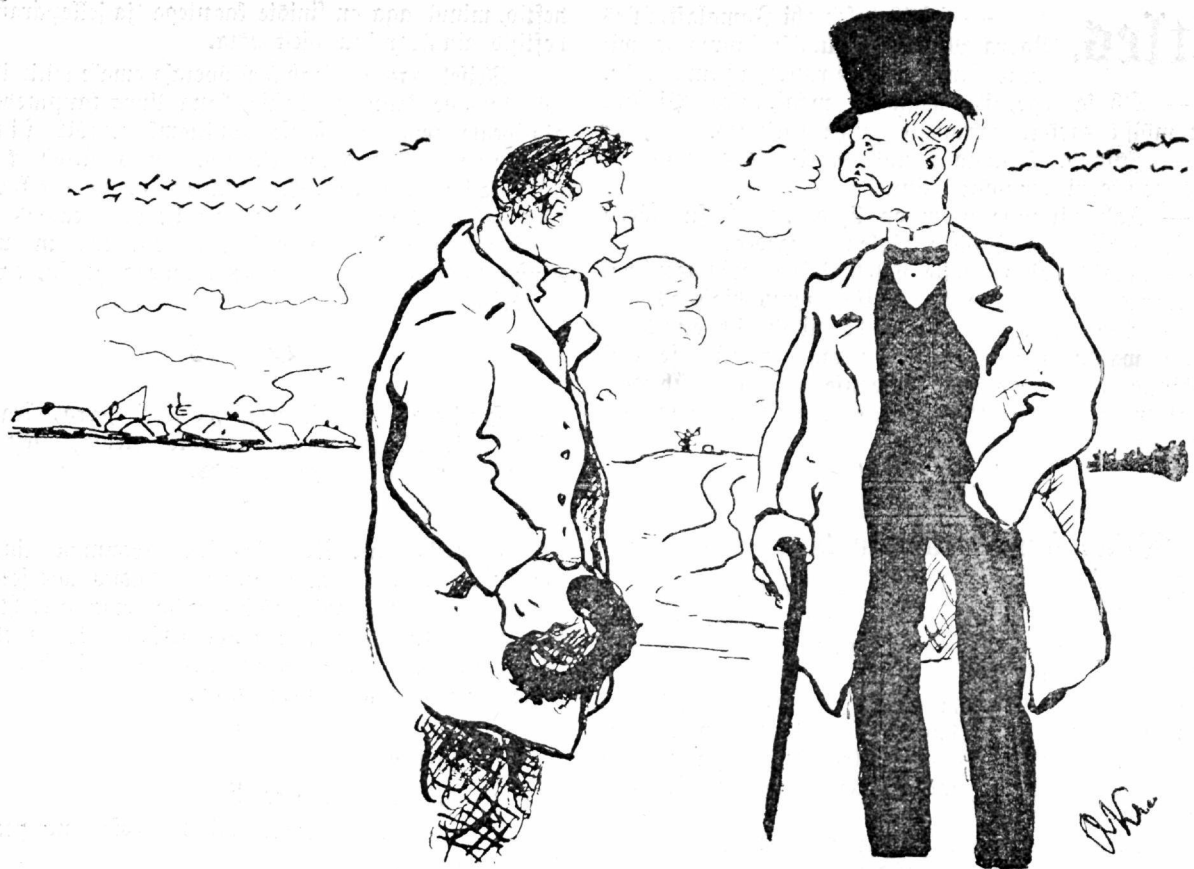
Ilmub üksford kuus. Wasutaw toimetaja ja wäljaandja **H. Palmgren**. Tegew toimetaja **G. Baju**.

„Albumi“ jaoks on palju tähtsamaid kirjamehi ja kunstnikka kaastööd saatnud ja ilnuwad nad sedamööda, kuida ruum lubab.

Et niisuguse ilustatud ajakirja wäljaandmine suuri kulusi nõuab, on selge. Loodame aga, et Eesti rahwas kirjanduses, kunstis ja teaduses nii kangele on edenemud, et ta „Albumi“ rohke tellimisega toetama hakkab. Selles mõttes ongi tellimise hind wõrdlemisi odaw ja kõigist 2 rubl. aastas. Sga number maksab 20 kop. Suurendatud pühade numbrid 30 kop.

Tellimisi wõtawad wastu kõik paremad raamatukauplused ja müüwad ka üksikuid numbrid.

Tellimisekirjad palume saata: **Wennaksed Palmgreni** raamatukauplusele, Peterburgis, Suur Konjushenaja uul. 8.

Parun: „Mina ei lubab mitte, et sina sügisel see naine võttab, tema ei saama suvel siis mitte tööl olema.

Harilik röövilugu.

Ukse lukk sai — väljasaetud.
 Näod neil olid — kinni kaetud.
 Püssid käes, need — täis laetud.
 Warandus, küll — mahamaetud,
 See sai hoolsalt — äraloetud,
 Äraminnes — kaasawõetud.
 Asjata sai — tagaetud . . .

Balti mõisnikkude agrar- ja sotsialpolitika.

- 1) Tööstuse kohtasid võib ainult sinna asutada, kus tööandjatel sõjavägi, nuudimehed käepärast on, muidu tekib tööliste võim, mis mõisnikkudele soovitaw ei ole.
- 2) Hukkaläinud ja nõrkadele inimestele ei sünni asumisekohtasid anda, sest need on niisugused, kes mõisnikkusid ei karda, ehk kes küllalt orjata ei jõua; asujad olgu kõlbliselt, kui ka warandusliselt säärased, kes endid wastuwaidlemata mõisnikkude alla painutawad.
- 3) Et väikemaa pidamine seal ei edene, kus need suurel arwul üksteise lähedal seisawad, siis tulewad nad ühte liita ja maakassa abil mõne mõisniku omaks osta.
- 4) Metsa ei või asumiseks tarwitada, sest siis ei oleks kohta, kus parunid jahti võiksid pidada.
- 5) Asumise politika pea eesmärk on: mõisa küllas ole-

waid kandikohtasid soetada. Üksikud kohad olgu nõnda suured, et kandimees nälgas oleks ja tingimata mõisa ori oleks.

6) Head põllumaad ei või asujale milgil tingimisel anda, kus hea maa leidub, sealt tuleb ta ära võtta ja lähedal olewa mõisa külge liita.

7) Teesid asujale waja ei ole, sest jala võib ta ju ka läbi metsa ja rabade põrkida. Mõisa teed peab asuja korras.

8) Et wesi kuiwal suwel hea on, siis otsitagu asujatele kohad rabadesse ja soodesse. Kui weelgi wett wähe, siis võib seda keelamata kraawide abil mõisa maa pealt juurde lasta.

9) Hooned olgu asuja ehitatud, nad olgu kiwist, kahe, kolme kordsed, et mõisnikud näidata võiksid, kui jõukal järjel talupojad on.

10) Ostuhinda võiwad asujad ranga protsentidega võlgu jäeda, siis lasub koht mõisniku kappi all ja asuja on sunnitud mõisat orjama.

11) Omanduse õigust tuleb sedawõrd laiendada, et mõisnik asuja maa igatahes omale võiks võtta.

12) Mõisasid tükkeldada ei ole soovitaw, sest see wähendaks mõisnikkude autoriteeti talupoegade ees.

Kohtu kojat.

Kohtunik (kaebtusealusele): „Häbemata? Kuidas tohid sina nii suure malgaga siia kohtu tuppa sisse tulla? Mis sa sellega tahad siin tegema hakata?“

Kaebtusealune: „Teie ise ju käkisite, et kui ennast päästa tahan, siis ka midagi ligi pean tooma.“

Hea ja armuline herra.

— Ära sõi kurat 14 rubla 75 kopik, — ütles Adu Harakas oma raske Ellule, kui Jüripäawal rehningi pidamast koju tuli.

— Wõi ikka ära wõttis; aga kas teie siis ei ütelnud, et kohus Wiidasele wälja mõistis?

— Ütlesin küll.

— Ja mis tema selle peale ütles?

— Ütles, et teie teate isegi, kuidas meie kaup oli ja kui rahul ei ole, eks kaebage aga kohe kohtusse.

— Noh, eks sa ehk kaebagi siis?

— Weel. Mis hundi suus, see hundi nahas; sealt sa weel midagi saad. Wiidas käis mõni kümme korda kohtus, üks kord oli üks wiga, teine kord teine ja nüüd sõitku Wiljandisse raha järele kah weel. Kas see selle porise teega mõni nalja asi on.

— Aga miks siis Wiljandisse, siin ju mõisteti?

— Aga herra maksnud raha Wiljandi rentereise ja Wiidas mingi sinna nüüd järele.

— Oh sa põrguline küll, — lausus Ellu, — sellest ta weel lõua täie sai.

— Kudas see kaup teil siis õieti oli, — küsis juttu wahela Kärakas, talu uus naaber, kes juba hommikul oma kraamiga sisse oli tulnud ja nüüd Haraka paari juttu päält kuulas.

— Kudas ta oli, — kordas Adu, piipu põlema süüdates ja algas siis jutustama.

— Me läksime Jõulu aeg mehed kõik walitseja juurde ja ütlesime, et meie muidu paigale ei jää, kui pangu palka juurde ja andku parem karjamaa. Walitseja ütles, et tema sellest midagi ei tea, lubas herraga rääkida ja meile siis ütelda. Meie jäime sellega ka rahule ja läksime kodu, aga järele ei annud. Ja nii kutsutigi meid kõiki ükskord kokku ja üteldi, et herra lubanud ka 5 kopik päewale juurde panna, aga karjamaad ei olla tal kusagilt anda ja sellepärast keelawat ta meile ära lammaid pidada; lehmadele jääwat siis süüa küllalt üle. Meie waidlesime küll wastu, et ilma lammasteta ikka läbi ei sa, kust sa riidet selga wõtad, või kinnast kätte, või sukka jalga, aga walitseja ütles, et tema sinna midagi parata ei või, herra olla ise nii ütelnud. Meie mõtlesime ka, et eks 5 kopik ole ikka 5 kopik ja eks lammastega siis näe, kudas nendega saab, kust sul seda parematgi wõtta on ja jäime paigale.

Peale Jüripäewa wiisime siis ka lambad ära, üks sugu laste juurde, teine tuttawatelle, kuhu aga keegi sai. Ega siis keegi kewadel lammaid ära tapa, talled ju wäksed. Tuli sügise ja toodi lambad koju, hakkasime neid siis ka otsast tapma, ega neid ju korraga kõiki ära tapeta ja süüa anda ju oli. Meil on kontrahi järele igal mehel 4 wakamaad heinamaad, 50 p. söögi põhku ja siis weel allapaneku põhud, ja nii tuligi, et peale Jõulu weel üks ehk kaks lammast järele oliwad. Arwasime ka, et kui siamaale on saanud, eks Jumal siis kewadeni ka awita. Herra oli aga kord mõõdamines juhtunud lauta sisse astuma ja nii kui ta lammaid näinud, nii kukkunudgi wanduma. Meie cila kõik petised, wargad, ei pidama kaupa; mis tarwis olla ta sii 5 kopik päewale juurde pannud, kui meil lambad alles olla.

Laupäawa õhtul kutsuti meid siis ka kõik kirjutuse tupp ja walitseja ütles, et herra igal mehel 5 kopikat päewa pealt maha wõtwat, sellepärast, et meie tingimisi ei olewat täitnud. Wiidas kaebas siis ka kohtusse ja kohus andis talle õiguse, ütles, et mis moonamehel wäljaspool kaupa on, see ei puudu herrasse. Temal wõib kas wõi terwe talu koht weel renditud olla, ega ta ju lammaste jaoks herra käest midagi juurde pole saanud. Meie mõtlesime, et eks ta nüüd meile ikka kõigile wälja maksa, aga ei tee teine sellega tegemistgi. Wiidase raha saatnud weel Wiljandi, see jooksgu sinna nüüd 60 wersta rahale järele ja meie kaebaku kohtusse, kui rahul ei ole.

— Waat kus kurat on, — sõnas Kärakas.

— Aga nüüd pandi siis ka paragrahw kontrahti, et: lammaid ei tohi pidada, ei suwel ega talwel, ei Rõõmuwere ega, Kaljapere mõisa krundi pääl ega ka kellegi teise juures nimetatud mõisade ehk waldade krundi peal. Kui seda siisgi peaks ette tulema, siis saab töölise palgast aasta lõpul iga tehtud päewa eest 5 kopik maha arwatud.

Mehed ajasiwad oma juttu toa ees edasi, Ellu pugese toa pimedasse nurka ja pühkis põllega silmi. 14 rubla 75 kopik. Mis ei oleks selle raha eest kõik osta wõinud? Kaupmehele oli wõlg maksta, endale järelelaste riideid waja, silgud oliwad otsas. Jga kopik oli juba ette ära määratud ja nüüd ei mõistnud ta kuidagi ilma selleta lädi saada. Ja suwel olid nad lammaste karjamaa eest ka weel maksuma pidanud. — Ega Jumal, kes kõik näeb, seda ülekohtu talle kätte maksmata jätta; küll see talle kõik ta tegude järele tasub, mõtles Ellu.

— Mehed nurisewad selle lammaste raha pärast teie peale, — jutustas walitseja herrale. Nad arutawad, et ega mõis selle läbi kahju saanud — lambad teinud mõisale weel sõnnikut ja iseäranis, kus see Wiidase saatan kohtus wõitis, räägiwad kõik üsna awalikkult, et teie ülekohtu olla teinud. Sellepärast oleks minu mõtet mööda awalikkult arwamise pärast parem, iseäranis praegustel segastel aegadel, et kui seda raha mitte omale ei peaks, aga misgi häätegewaks otstarbeks annetaks. Kingiks teie (näituseks) selle raha kirifu waestele, siis ei tohiks feegi enam niisugust juttu ajada ja teefsiwad nad weel seda, siis ei usuks seda teist, kui awalifust heategijast feegi ja peaks seda ainult laimufu. —

— Noh, ma wõin fa seda teha ja — — ja — — ma olen seda isegi ammu juba mõtelnud, — sõnas herra pifa aru pidamise järele.

Ning järgmisel pühapäewal fuulutas õpetaja fantslist, et Rõõmuwere mõisa pärisherra von! firifu waeste heafs 150 rubla finfinud ja et Jumal lahfet andjat armastawat. —

— Õnnistagu Jumal seda head ja lahfet herrat, fes fa meie waeste ja wigaste peale mõtleb ja olgu talle armuline, — palus Soo Kai, kui ta seda fuulis, — On iffa weel häid inimesi ilmas. —

Jüri Mõru.

Keri sa küll ma lõõn.

Meremehed inglane ja eestlane sattusiwad tülisse ja selle järele tulisesse riidu. Kuua inglane omamaa „boksimise“ wiisi tarwitama hakkas, kus rusikaid enne wastase pea ümber keertatatakse, nagu lõngakerimise juures, seal mõtles eestlane, kes sellest seremonist aru ei saanud:

— Keri sa, küll ma lõõn: ja tõmbas inglasele tubli lähmaka mööda kõrwu.

Muõpetuse tunnil.

Roõlmeister: Rääffe Jaan, fes poos Jeejuse risti? „Eõjawäljakohus“ — wastab Jaan, fes on fuulnud, kui ifa lõjawäljakohute üle ajalehest loeb.

Ülipuhas wõib küll selle naesterahwa süda olla, millest „suurtele härradele“ ruumisi wälja üüritakse.

Ülitore panorama saaks, kui kõik Tõnissoni „läbikukkumised“ korraga näha oleksiwad. . .

Ülipõnew roman oleks kui kõiki wereromani korraga loetaks.

Kuu ülewaade ja uuemad sõnumid sündinud asjult.

Wändraht. Karjatse wanema tütre kiri Baltlaste healetoorule — „Zfamaa“ toimetusele:

„Armas Eesti- ja Läti- rahwas! Palju noori inimesi, kes tulewikus parumite kasuks mõisa orjusi oleksiwad wõinud teha, peab elu ditsemise aastates maha lastama, sest, et nad põlgtusega täidetud rahwa waleid kuulewad. — Uskuge ometi, et see Jumalast nõnda on loodud, et eestlased ja lätlased Balti parumite orja käpa alla rahulikult oma turja peawad painutama; sest teiste Wenemaa jagubega wõrreldes, on orja päli meie juures kõige rohkem ditsenemal järjel.“ „Kes andis teile koolisid, kes õpetas teid turba lõikamise, sõnniku ja woori wedamise seltsisid asutama, kes seadis teile tee tegemise ja küüdi korra õigused sisse, kes asutas wiina ja õlle wabrikud, kus teile wa elu märjusest jagataks kui mitte sakslased? Mikspärast ei tunne teie sest rõõmu ja ei suuda sakslaste torupilli järgi labajala waltji tantšida?! Nudke oma hääled parumitele kes riigi wõitlikogusse lähewad ja teile tõessti midagi head loowad ja toowad ja teie orjuse ifet pikendada wõiwad, kuna see pärašt hilja on ja armsjad orjad Zsšandas, sumnitud olete kõige nelja tuule poole laiali minema omale maad otšima.

Auuramaalt. Wiimajel aial tuleb wäga tihti ette, et solbatite ja dragunite püsiid politiliste süüdlaste wangimõtmise ja wangiwõimise juures wäga eitewaatomata kombel lahti lähewad. Et wangiwõetud isikud püsi kuulibega weel ära harjunud ei ole ja paljud sellepärast surma saawad, siis on nüüd nagu „Latwija“ teatab, wangide omaksete hoolekandmisel otšufeks tehtud, et wangiwõetajatele solbatitele wahid ligi antakse, kes selle järele walmama piawad, et solbatide püsiid mitte kegemata lahti ei lähets, kuna solbatitel enestel wangide walmamise ametis selleks aega ei ole. Soowida oleks ainult, et samane korraldus iga püsiimehe juures maksma pandaks.

Zaane Nigulašt. Et talupoegadel palju wabat aega käes, on ülemise teraw film seda kohe märganud ja järgmise abindu nende erutuseks käsite wõtnud; „Kõik talu õned olgu puudest ja hagudest puhtaks koristatud; ruumi puudusel pandagu nad toa latta.

Balti parunitel on suur õnnetus juhtunud:

Kõik tähtjad dokumendid, kuwendikumaa kaartid, on ühel hoobil kui tina tuhka kadunud. Mis maksab parun ilma dokumendideta? muud kui maa läätse leeme eest talupoegadele, jabakuue hõlmad wõw wahela — дай Богъ ноги — Preiřimaale.

Hadomis. Wiie revolutsionäri ülespoemisel on wõlla riřtpuu, kuhu ülemised filmukse otšad finnitatud, katkenud. Kufudes jaiwad kõik enam wähem elufarbetawalt pšrutatud. Õnnetud wiidi kohe haigemajasse; hoolsa arstimise tõttu on kolmel elu lootust, kuna kaks juba teel hinge heitiwad. —

Baltiskift. Üks Baltiski usuõpetuse andja peab haigust pēdema, mis ennast järgmisest kujutab: nii pea, kui ta koolilõpilaste korwu ja juukseid peab nägema, tulla haiguse tuju peale ja unõpetaja hakata neid kiskuma

ja rebima. Wahel peab pekka ka andma. (Mõh ega see paha ole. Üks kodumaa Dr. kiitis seda minewal aastal kasuliku olema). Koolipoisid arwanud jumala sõna selle haiguse peale halwasti mõjuma ja ei ole sellepärast kiriku lauluři hakanud laulma, kui kästud.

Sorjašt. Siinsetes koolides walitřewad weel inkwiřitiõni kohtud. Kooliõpetajad, kes aastas 25 — 30 rubla palka saawad, on peale ükskord-ühhe ja piibli tuupijate (ega muud nad ju ifegi ei otška) ka weel inkwiřitorid. Karistused on järgmised: näljutamine, erneste peale põwili panemine, kus juures karistatavad lauale sääremarjade peale pannakse; — nurka ühe jala peale, nagu kurg, püsti panemine, kus juures weel wiis leiřikat kruusa kotiga selga pannakse, kõrwade wenitamine, selle jaoks olewate näpiste ja tangidega, pilliroo-kepiga wastu jalatandu peksmine (hoopiide arm süü juuruse järele), j.n.e. Ka leeripoistega tehtakse nõnda, kui palwet nii hārdasti ja haledasti lugeda ei otška, kui nõutatše.

Zihulašt. „Waewa oli küll, aga walmis sai,“ ifka nad rahwa hariduse seltsi ajutamise plaani ilmale oliwad sünnitanud. Mõistmise juures, kui wanemate järele päriti, tuli waderite seas palju jagelemist ja nägelemist ette: püiti maha jalata, et selts üsna puhašt ees- tiwerd on. Häbeneti Eesti nime pärašt, selle peale waatamata, et selts rahwa seas töötama saab. Oleksiwad ajutajad Meie Maštji waderits kufjunud, ta oleks head nõuu andnud: pandagu seltsile nimeks:

„Zsuhna rahwahariduse selts“. Oeldagu weel, mis head Maštjaretist, ah Zihulašt, wõib tulla!

Zaaremaalt. Leiji ja Pāřsamaa walla kirja- paunast wõeti ballasti wälja, et raske wooriga kraawist muudu üles ei jõua tõusta. Mõni aeg tagasi, kui kirja- kandja kirjasigiduse kõrtřit tubli teekopi eli wõtnud, pidi tajakaalu hoidmiseks postipauna kraawi heitma. Inimesed, kes ajalehtede ja kirjade kadumise üle kaebawad, wõiwad neid juhtuwal korral Saadjala ja Nopa kõrtři lähedalt kraawidest üles otšida.

Keilašt. Üks kiriherra näitab omas ametis ise- äraliřt agarust üles: heidab leeri lapsi leeriřt wälja, saa- dab pruutpaari koju lugemist õppima, lasab mõrřjal lau- latusel pärja died maha wõtta (wististe oliwad died punased) j. n. e. Muu, kellele auu tuleb anda.

Zārwamaalt. N—št. Kihelkonna ülemkarjane kufju kõiki kristlikka inimesi üles kooliõpetajate tegewuse üle walmama, sest et need koolimajades kõifsuugu ilmalikku tarkust ette lugedes rahwa hukka ajawad. Minus raamat mis koolimajas tohib olla, on piibel. R.— walla naiste seas on ülestutše elawat wastukaja leidnud. Suure aga- rusega käiwad nad kirikumõifas koolmeiřtrite peale kaebamas. Kes rohkem lõngu peksta mõistab, see juurema tüti wõidleiba ja tassu kohwi saab.

Zāti- ja Ziiwimaalt. Suur rahwaste liikumine. Sisje rāndasiwad rahwaste hāllist Zfiast ja Uralist, talwe algul ja uue aasta ümber. See oli kollane rahwa tõug. Nüüd loodetakse kewadel Kaukasia ja Krimmi elanikkusi nāha jaada. Selle wastu rāndawad Zāti ja Ziiwimaa elanikud taha Urali ja pēhja poolsimatesse riigi maa-

fondadesje. Selle wägewa tõuke rahwa liikumisele olla jafjad andnud.

Pärnust. Plaanitakse karkude (kõntide) wabrikut asutada. Sellega saaks head äri teha, sest et Raskede all porist läbi peajemine muidu wõimata olla.

Wiljandiist. Suur wõit. Eduerakond sai kuus healt saja wastu ja wõitis seega hiilgawalt.

— Käsitöölise abiandmise selts laiendas oma tööpõldu ja sisetulekut: awatakse uuest aastast alkoholi puhwet. Ka abinõu, kudas oma liikmete — töölise — käest wiimaseid kopikaid wälja õngitfeda.

Väänemaalt. Kooliõpetajatele on ülemuse poolt ära keelatud opositsionilistest politika parteidest osa wõtta. Tähendab, et maha lõhkumise tööd nad küll wõiwad teha mitte aga üles ehitada. Ka taktika!

Uue Saitsemiist. „Muhju Laiki“ teatab: kui post mõisa tuuakse häwitatakse kõik edumeelsed ajalehed ära. Mats läheks jeda waatama, aga kardab, et sealt terve nahaga ei peaje.

Welskist. Progümnaasiumis on preester harjunud usuõpetuse tunnis suurte koolitüdrukute wastu iseäralist õrnuft sõnadega üles näitama. Mlati pillub ta meelituse sõnu: lehmad, mārād, jännif ja muud. Kui tüdrukud selle liia wiisakuse wastu protesteerisiwad, trööstis ülemus neid jellega, et noortele neiudele taewa riiki lubatakse, kui nad oma usuõpetajat auustawad.

Paideist. Karskuse kuratoriumi theemajas leidub eeskujulist kirjandust, ajalehede poolest nimelt. Kallis lugemise materjal tagurlastele.

— „Kellel on, sellele antakse“ ütleb wanajõna ja see maksab paidelaste kohta wäga hästi. Kuna see kooliõpetaja kes kõige kõrgemat palka saab, tihti 75 rublalist abirahaji saab, peawad alamapalgalised huu ilusasti puhtaks pühkima ja ootama millal nende häda tähele pandakse. Kooliraha hinnad kerkiwad, palgad alanewad.

Wiaist. Mitu kooliõpetajat ja hulk koolitüdruid on wangi pandud. Tahetakse rahwale rõõmu jellega

walmistada, et neid tulewal aastal paasapühaks wabaks lastakse.

Wigalaist. 25 nov. oli uue wallawalitsuse walimine. Et pooled wallaliikmetest ilmunud oliwad, siis wõeti puuduwate asemel sorokunnid ja tsetwertnoid appi. Punapealine on ka pea, kui teisa ei ole. Suures wainustuses joodi juba enne palloterimist walitawa terwiseks ja anti isamaale juub. Lõpupoole kui koju minek algamas oli, wedas mõni kahe jalapõdiaga korraga sapa jisse kriipjusi kuna esimene ots ree tiimadest kinni hoidis, Wiinaga rohitseti uued ametnikud ära, ega nüüd enam karta pole, et nad pärast karjajaaguga patfiwad.

Järwamaalt. Kellegi hingekarjase wiljapõllule niisu jekka käib waendlane wõsel umbrohtu külwamas. Kiriku nimekirjas tuleb seepärast kentsakaid juhtumisi ette: Mii jai L. wallas elutsen metsawahst käsu oma 21 aastast poega Augusti liisku wõtma jaata. Zmestus oli suur. Tütre ja poja wanadused ja nimesd oli waendlane wanapagan ära wahetanud: tüttel nimeks August, poja wanadus 13 aasta asemel 21. Käesolewal sügisel oli koolilaste nimekirjas kahe aasta eest ära surnud laps. Keegi noormees kuulis lauale minnes, et ta mitme aasta eest juba surnud on. Käärkambris olejad põgenesiwad wälja, kuna hingekarjane tagaspidi „Meie isa“ ära luges. Umbrohi; kes kikkub sind wälja?!

Tallinnast. Ajalehede asi lähed halwasti ja jellepärast on wanemad ajalehede toimetajad ja wäljaandjad — näituseks „Wana Mja“ toimetaja hra Uusmees, endid promokatoriteks ja nuuskuriteks kaubelnud. Herrra Uusmees on praegust proowi peal — kui proowi aja hästi läbi teeb — siis saab timmuka koha. Nüüd armisad Cesti wennad ja ded olgem üpris rõemjaks — sest kas pole arwas tundmus kui oma juguwend sind wõlla tõmbab. Kõiksugu ammeti mehi on Cestlaste hulgast tõusnud aga timmukat mitte — nüüd oleme jelleski tükkis jammu edasi saanud — oleme kulturarahwas Cesti pojad edasi — astkem oma radasi.

Kuulutused.

Otsitakse edumeelse ajalehe wäljaandmiseks

kaasosalist.

Wangistamise wõtan enese peale.

Nigul Naaskel.

„Walgus“

ei ole weel wäljakärwanud.

Trükiwabadus kestab edasi.

Ajalehe „Tooruse“ toimetuse ja talituse.

Palutakse juhatusi anda, kuda wiisi jelle lehele lugejad wõiks saada, sest ka paadialused ei taha teda lugeda.

Prundi-Pascha.

Ärakaotatud

on Narwa Pimedas aias neitsilik woorus. Leidja saab tasuks käe, südame ning weikese ilmakodaniku.

Juula Julge, Juhkentalis.

Otsime tulekinnituse seltsi

agenti,

kes meie majad ilusaste ära kinnitaks ja peale selle ka korralikult maha põletaks.

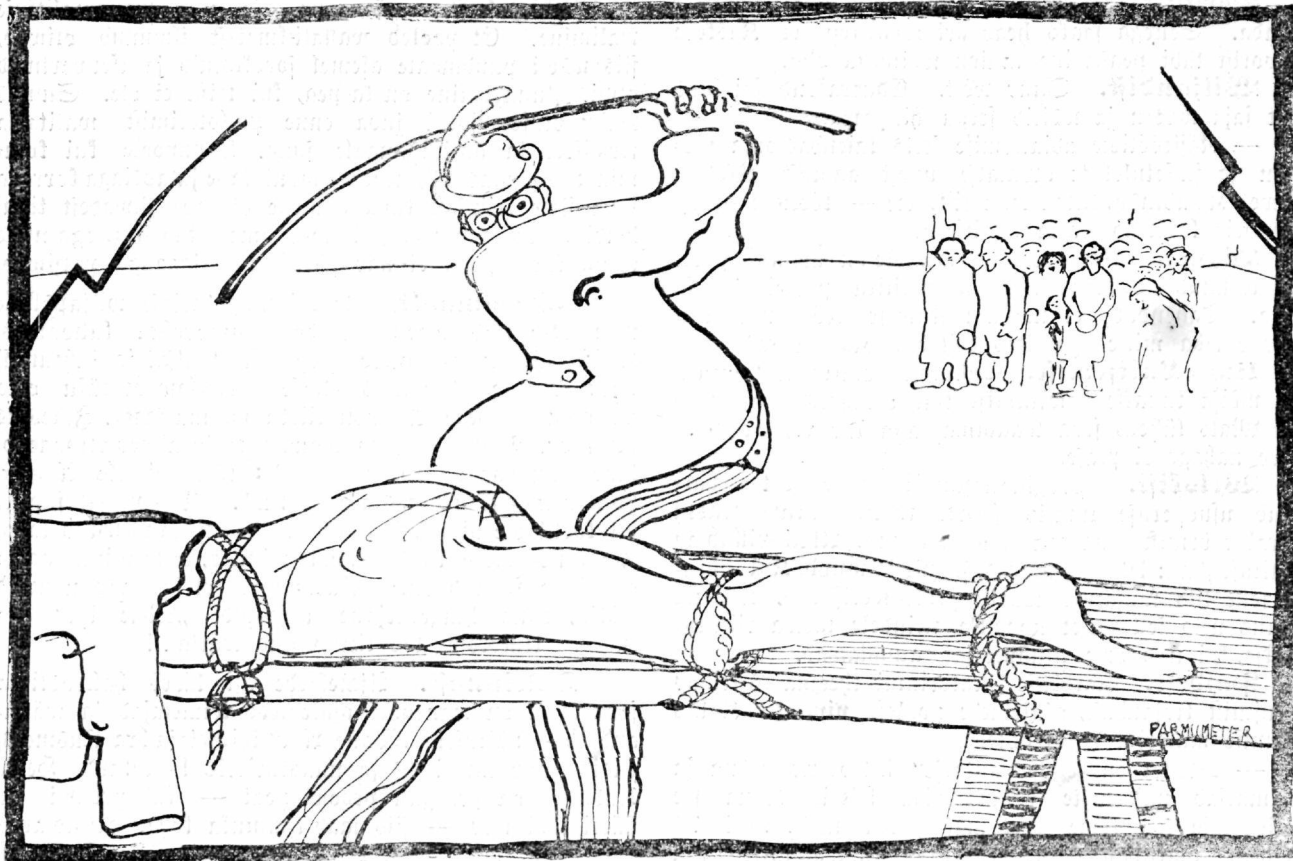
Majaperemehed **Jaani Schulikow ja Willem Wigurmann.**

Kirjawastused.

St. ter. Aitäh! Ümber teha oli tarwis — aga sellest pole wiga.

Jöri M. Tubli! Saate prii lehe ja tasu peale selle.

Aastapäewa mälestuseks.

Woistlusele!

Walimiste vastu valmistatakse. Rihutus on fange. Rõdksugu weidraid juhtumisi tuleb ette. Siit ja sealt on mõndagi weidrat lugu kuulda. „Meie Matsil“ ilmub walimiste ajaks päris isearaline walimiste number. Et sellele wõtma-likult mitmekesist sisu saada, kuulutame woistluse wälja. Koguge nüüd walimiste üle naljasi ja saate „Meie Matsi“ toimetusesse, Tallinnas, Arewjemi uulitsal nr. 10. Rõdige parema walimiste nalja eest maksame 15 kop. rea eest, järgmisest 10 kop. rida. Rõdik teised naljad, mis aga kuidagi tarwitada wõime, maksawad 5 kop. rida. Naljad olgu terawad.

Musta-100-lehe „Toorus“ tellimise kuulutus.

„Toorus“ siht on „raha kojutab, waene kautab“, ja selles sihis tahab „Toorus“ edasi wingerdada, ussi kombel. „Toorus“ pole kellegi healekandja ja ei kaitse kellegi kasusi, peale oma kasude. „Toorus“ ei tuubi mitte aateid ja idealisi rahwale pähe, mida mõned ärilehed suure juuga pähe tuubiwad. „Toorus“ lööb omad mustad küüned rahwale seljatagant jisse ja tirib tagaspidi. Sopa- kirjanduse osas paneb „Toorus“ ainult rõhku pörutaw-põnewate were- j. n. e. romaanide peale. Ka rahwa pimedust ja toorust tõst- wate tööde peale tahab „Toorus“ isearalist rõhku panna ja selleks ilmuvad ülemalnimetatud kuulsad romaanid. „Toorus“ lubab tu- lewal aastal veel rõhsem faasandeid lubada, kui minewal aastal lubas. (Ega ta sellepärast anna, ta lubab ainult).

Uudis „Meie Matsi“ sõpradele.

„Meie Mats“ hakkas **kaks korda kuus** ilmuma ja nimelt kahe nädali järele igal laupäe- wal. Aastakäigu hind, see on 24 nr. eest postiga 2 rbl., ilma postita 1 rbl. 60 kop. Pooles aastas poole vähem. Üksiku numbri hind 10 kop.

Toimetus on Tallinnas, Suure Arewjemi uul., nr. 10. Wene keeli adress: Журналъ „Meie Matsъ“, Ревель.

„Meie Mats“ № 16 ilmub laupäewal, 23. detsembril.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja Saason. Trükitud A. Kullapi trükitojas, Tallinnas.